Miten hyödynnämme julkisten hankintojen 35 miljardin potentiaalin? Kansallisen hankintastrategian toimeenpano valtiosektorilla

- Finanssineuvos
  Tarja Sinivuori-Boldt
  Valtiovarainministeriö

- Neuvotteleva virkamies
  Sini Korpela
  Valtioneuvoston kanslia

Esityksen aiheet:

- Kansallinen julkisten hankintojen strategia ja sen tahtotilat
- Strategian toimeenpanon tuki valtiosektorilla
- Valtioneuvoston kanslian käytännön kokemukset toimeenpanosta

KANSALLINEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIA 2020

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA-LIITTO

Kansallisen julkisten hankintojen strategian 8 tahtotilaa ja niihin liittyvät 25 konkreettista tavoitetta toteuttavat hallitusohjelman julkisiin hankintoihin liittyviä kirjauksia

STRATEGINEN JOHTAMINEN

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa

HANKINTATAIDOT

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti

TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

TOIMIVAT HANKINNAT

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistäen markkinoiden elinvoimaisuutta

INNOVAATIOT

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmyönteisesti

TALOUDELLINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä

SOSIAALINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä

EKOLOGINEN KESTÄVYYS

Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttäjä

TOIMI -projekti

Kansallinen julkisten hankintojen strategia annettiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä:

- Kukin ministeriö laatii omalle hallinnonalalleen toimintasuunnitelman, jonka etenemisestä raportoidaan säännöllisesti julkisen hallinnon uudistamisen poliittiselle johtoryhmälle

Kansallisen strategian tavoite (johon sitouduttu VN periaatepäätöksessä):

- Hankinnat ovat osa organisaation tulos- ja omistajaohjausta

Toimi-projekti tukee toimintasuunnitelmien laatimisessa sekä hallinnonalan tulosohjaustavoitteiden suunnittelussa

- Aikataulu: Keväällä ministeriöiden kanssa neljä työpajaa ja syksyllä työskentely virastojen kanssa
- Tukena: KEINO –osaamiskeskus (Hansel, Motiva, VTT ja SYKE) yhteistyössä VNK:n ja Valtiokonttorin kanssa

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Hankintastrategian toiminnallistaminen valtioneuvoston kansliassa

Valtio-Expo, 5.5.2021, Sini Korpela

Strategian toimeenpano VNK:n hallinnonalalla

Esityksen tavoitteet:

- Kertoa käytännön esimerkki siitä, miten kansallinen hankintastrategia on toiminnallistettu VNK:n hallinnonalalla
- Kuvata toiminnallistamistyön vaiheet
- Rohkaista muita hankintayksiköitä tarttumaan työhön; työ on palkitsevaa ja kaiken ei tarvitse olla heti valmista!

Valtioneuvoston kanslian hankintatoimen tehtävät

1. VNK vastaa valtioneuvoston ja sen ministeriöiden **yhteisistä palveluista** -> VNK hankkii oman ministeriönsä hankintojen lisäksi näihin yhteisiin palveluihin liittyvät hankinnat kaikille ministeriöille. Mm. **toimitilat, henkilöstöravintolat, asiainhallinta, säädös- ja virkakääntäminen, yhteinen ICT, kuljetukset, virkapuvut, VN viestintä, turvallisuus**
2. VNK laatii hankintaan liittyviä **ohjeita ja malleja** kaikille ministeriöille, **koordinoi** valtioneuvoston hankintatointa ja antaa ministeriöille **hankintatukea**

VNK:n Hankintamenot 2020, hankintavolyymi n. 100 meuroa (Lähde: Hansel)

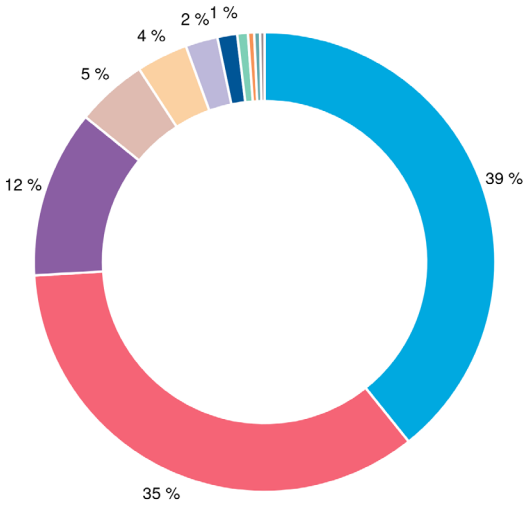

2020 yht. 107,4 M€

- ICT-hankinnat (tavarat, palvelut ja ohjelmistot), 42,2 M€
- Rakennusten ja alueiden ylläpito, 37,4 M€
- Asiantuntija- ja toimistopalvelut, 12,7 M€
- Hallinnolliset palvelut, 5,4 M€
- Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet, 3,9 M€
- Henkilöstöpalvelut, 2,4 M€
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat, 1,5 M€
- Koulutus- ja kulttuuripalvelut, 0,8 M€
- Matkustus- ja kuljetuspalvelut, 0,5 M€
- Rakentaminen, 0,4 M€
- Majoitus- ja ravitsemispalvelut, 0,3 M€

Total 107,4 M€, josta Hansel yhteishankinnat ovat 5,5 M€ (5,1%)

Strategian toimeenpano VNK:n hallinnonalalla

- VNK:ssa oli tarve kirkastaa hankintatoimen strategisia tavoitteita sekä luoda prosessi hankintatoimen strategiselle johtamiselle ja seurannalle.
- VNK:n hankintalinjaus ja toimintasuunnitelma ovat VN:n periaatepäätöksessä tarkoitettu VNK:n hallinnonalan toimintasuunnitelma, jolla toiminnallistetaan kansallinen julkisten hankintojen strategia.
- Strategian kaikki kahdeksan tahtotilaa huomioitu
- Tavoitteet laadittu osallistavassa prosessissa yhteistyössä VNK:n osastojen ja yksiköiden kanssa

Projektin eteneminen (syksy 2019 - syksy 2020)

Syksy 2019: Keino-Akatemia: Työn aloitus, työn tavoitteet ja työsuunnitelma

Tammikuu 2020: Hankintatoimen ja hankintavolyymin analysointi, hankintakategorioiden luonti

Helmikuu 2020: Hankintatoimen visio ja yleiset tavoitteet Hankinta-Suomen tahtotilojen pohjalta

Kevät 2020: Sisäiset kategoriakohtaiset työpajat, kategorian tavoitteet ja toimenpiteet

Kesä ja alkusyksy 2020: Seurantamallit, aikataulutus mittarit, työnjako, hyväksyntä

VNK:n hankintalinjaus ja toimintasuunnitelma, hyväksytty 11/2020

Hankintalinjauksen ja toimintasuunnitelman sisältö

- Hankintalinjaus on ”kansilehti”, tiivis asiakirja, jossa kuvataan Hankinta-Suomen tahtotilojen pohjalta laaditut VNK:n hankintatoimen ”visio” ja yleiset tavoitteet
- Toimintasuunnitelma on joustava, kehittyvä, 5-vuodelle aikataulutettu asiakirja, jossa kuvataan tarkemmin hankintatoimelle ja kategorioille asetetut moninaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Siinä kuvataan myös aikataulu, vastuuhenkilöt sekä mittarit, miten tavoitteiden toteutumista seurataan.

VNK:n koko hankintatoimen tavoitteet

Tavoitteellinen, osaava ja tuloksekas hankintatoimi, joka pyrkii sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin sekä innovatiivisiin hankintoihin koko valtioneuvoston tasolla loppukäyttäjät ja markkinatoimijat huomioiden.

1. Johdamme hankintoja strategisena toimintona valtioneuvostotasoinen rooli huomioiden ja sitä kehittäen.
2. Teemme hankinnat laadukkaasti, osallistavasti ja kyvykkäästi markkinoiden elinvoimaa vahvistaen.
3. Edistämme hankinnoilla sosiaalisesta, taloudellisesta ja ekologisesta kestävyyttä.

Nosto 1: Hankintojen suunnittelu ja seuranta yhdistetty talouden vuosikelloon

- Hankintojen suunnittelussa määritellään myös kategoriakohtaisia toimenpiteitä ja tavoitteita
- Hankintatoimen seuranta muun talouden seurannan yhteydessä; hankintavolyymin lisäksi myös tavoitteiden seuranta
- Johdon säännöllinen informointi ja osallistuminen lisääntyy,
- Ei ylimääräistä hallinnollista taakkaa, kun nivottu olemassa olevaan johtamisjärjestelmään.

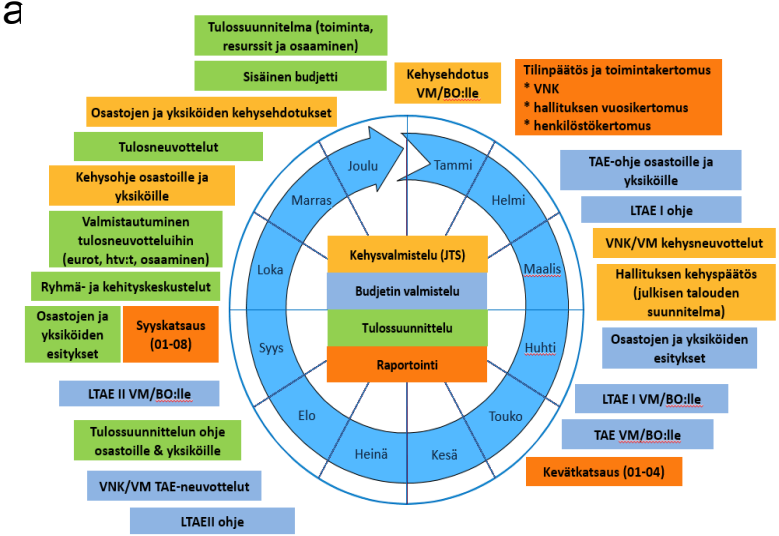

Nosto 2: Strategiset tavoitteet huomioidaan yksittäisten hankintojen valmistelussa

- Yksittäisen hankinnan valmistelussa huomioidaan kyseisen kategorian strategiset tavoitteet; tähän laadittu käytännön ohjeistusta
- Koska hankinnat ovat erilaisia, korostuvat niissä eri strategiset tavoitteet (esim. taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys, innovaatiot)
- Hankinnan toiminnalliset tavoitteet toki aina keskeisiä (esim. kuljetuspalveluissa se, että kuljetukset toimivat, samalla huomioidaan kuitenkin strategisia tavoitteita, esim. ympäristöasiat, markkinoiden toimivuus)

Nosto 3: Hankintatiedon kerääminen ja tiedolla johtaminen; Hankintojen seurantatyökalu

Seurantatyökalun avulla kertyvä data:

- Perustiedot hankinnasta (mm. hankinnan kohde, laji, arvo, menettely, hankintakategoria)
- Hankintaprosessin kesto (suunniteltu vs. toteutunut)
- Hankinnan tavoitteet ja niiden seuranta (suunniteltu vs. toteutunut)
- Markkinakartoitukset, tarjoukset
- Innovatiivisten hankintojen määrä
- Ekologinen vastuu huomioitu X määrässä hankintoja
- Sosiaalinen vastuu huomioitu X mä hankintoja
- Taloudellinen vastuu huomioitu X määrässä hankintoja

Tiedon hyödyntäminen:

- **Strategisten tavoitteiden toteutumisen seuranta**
- **Hankintojen vaikuttavuuden mittaaminen ja todentaminen**
- **VNK:n hankintatoimen prosessien kehittäminen, tehokkuuden lisääntyminen**
- **Tuotetaan tietoa hankinnoista johdon päätöksenteon tueksi**
- **Hankintaan kuluvan ajankäytön seuranta**

Kyse on jatkuvasta prosessista…

- Toimintatavan muutos, jossa hankinnat nähdään merkittävänä välineenä strategisten tavoitteiden toteuttamisessa
- Toimintasuunnitelma päivittyy ja kehittyy työn edetessä
- On palkitsevaa huomata, kuinka hankinnoilla voi edistää tärkeitä strategisia periaatteita. Kyse on merkittävistä summista, ja vaikutukset voivat olla huomattavia

Visio

Suomi on 2020-luvulla eurooppalainen edelläkävijä julkisten hankintojen johtamisessa, osaamisessa, tiedon hyödyntämisessä, innovatiivisuudessa sekä taloudellisessa, ekologisessa ja sosiaalisessa vastuullisuudessa - näin saamme toimivia hankintoja.